

ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА

УДК 378.091.26:81'243

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.15236448>

**Вплив інтегративного підходу на якість професійної підготовки
вчителів-філологів у закладах вищої освіти України**

Ципнятова Ірина Вікторівна,

кандидат філологічних наук, доцент, Український державний університет

імені Михайла Драгоманова, Київ, Україна,

<https://orcid.org/0009-0006-1487-3832>

Прийнято: 30.03.2025 | Опубліковано: 17.04.2025

***Анотація.** Модернізація професійної підготовки вчителів-філологів у закладах вищої освіти України зумовлює необхідність упровадження інтегративних підходів, що об'єднують лінгвістичну, літературознавчу, педагогічну та технологічну складові. Актуальність цього дослідження зумовлена зростанням складності освітніх завдань, потребою в міждисциплінарних знаннях та навичках, переходом до компетентнісного навчання. Традиційні моделі навчання, які часто зацентровані на вивченні ізолюваних предметів, не в змозі повністю підготувати майбутніх педагогів до динамічного та багатогранного характеру сучасної фахової діяльності. **Метою** дослідження є аналіз впливу інтегративного підходу на якість професійної підготовки вчителів-філологів, розкриття його потенціалу щодо посилення міждисциплінарних зв'язків, розвитку комунікативних та дослідницьких навичок, забезпечення інтеграції теоретичної та практичної*

складових. **Методи.** У дослідженні використані методи аналізу наукової літератури, узагальнення, систематизації, порівняння. **Результати** дослідження свідчать, що інтегративний підхід підвищує адаптивність майбутніх учителів-філологів до сучасних освітніх викликів, забезпечуючи їх здатністю синтезувати знання з різних дисциплін та застосовувати їх у різноманітних освітніх контекстах. Проведений у роботі аналіз показує, що міждисциплінарне освітнє середовище в поєднанні з інтерактивними та дослідницькими методиками сприяє розвитку критичного мислення, педагогічної креативності та цифрової грамотності. У дослідженні також визначено основні проблеми інтеграції, зокрема застарілі освітні програми, недостатнє методичне забезпечення та необхідність посилення міждисциплінарної співпраці між викладачами. **Висновки.** Отже, перехід до інтегративної моделі професійної підготовки має важливе значення для підвищення якості підготовки вчителів-філологів в Україні. Використовуючи новітні стратегії, заклади вищої освіти можуть забезпечити підготовку випускників, які не лише добре обізнані з лінгвістичними та літературознавчими теоріями, але й здатні застосовувати інноваційні педагогічні методи, сприяти мотивації здобувачів вищої освіти та відповідати на сучасні виклики.

Ключові слова: компетентнісний підхід, цифрові інструменти, інноваційні стратегії, методична підготовка, освітні технології, дослідницька діяльність.

The influence of integrative approach on the quality of professional training of philology teachers in higher education institutions of Ukraine

Iryna Tsypniatova,

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor, Mykhailo Dragomanov

State University of Ukraine, Kyiv, Ukraine,

<https://orcid.org/0009-0006-1487-3832>

Abstract. *The modernization of professional training for philology teachers in Ukrainian institutions of higher education necessitates the implementation of integrative approaches that synthesize linguistic, literary, pedagogical, and technological components. The relevance of this issue is driven by the increasing complexity of educational tasks, the demand for interdisciplinary knowledge and skills, and the shift toward competence-based learning. Traditional models of education, which often focus on isolated subject areas, are no longer sufficient to fully prepare future educators for the dynamic and multifaceted nature of modern professional activity. The aim of the study is to analyze the impact of the integrative approach on the quality of philology teachers' professional training, to reveal its potential for strengthening interdisciplinary connections, developing communication and research skills, and ensuring the integration of theoretical and practical components. Methods.* *The research employs methods of scientific literature analysis, generalization, systematization, and comparison. The results indicate that the integrative approach enhances the adaptability of future philology teachers to current educational challenges by equipping them with the ability to synthesize knowledge from various disciplines and apply it in diverse educational contexts. The analysis shows that an interdisciplinary educational environment,*

*combined with interactive and research-based methods, fosters the development of critical thinking, pedagogical creativity, and digital literacy. The study also identifies key challenges in implementing integration, including outdated curricula, insufficient methodological support, and the need to strengthen interdisciplinary collaboration among instructors. **Conclusions.** Thus, the transition to an integrative model of professional training is of significant importance for improving the quality of philology teacher education in Ukraine. By employing integrative strategies, institutions of higher education can prepare graduates who are not only well-versed in linguistic and literary theories but are also capable of applying innovative pedagogical methods, enhancing student motivation, and responding to the new demands of modern education.*

***Keywords:** competency-based approach, digital tools, innovative strategies, methodological training, educational technologies, research activity.*

Постановка проблеми. Модернізація професійної підготовки вчителів-філологів у закладах вищої освіти України зумовлює необхідність переходу до інтегративних підходів, які забезпечують синтез лінгвістичних, літературознавчих, методичних і педагогічних знань. Традиційні моделі підготовки вчителів, які часто наголошують на ізольованому предметному навчанні, вже не повністю відповідають вимогам сучасної освіти, де все більшого значення набувають міждисциплінарні зв'язки, цифрові компетентності та практична адаптивність.

Фрагментарність знань у філологічній освіті може призвести до проблем у застосуванні теоретичних концепцій у реальних сценаріях викладання, обмежуючи здатність майбутніх педагогів розробляти інноваційні та гнучкі освітні програми. Інтегративний підхід спрямований на подолання цих

обмежень шляхом формування всебічних професійних компетентностей, які поєднують теорію з практикою, посилюють міждисциплінарну співпрацю та сприяють застосуванню сучасних освітніх технологій.

З огляду на зростання ролі викладачів-філологів у формуванні мовної культури, розвитку критичного мислення, підготовці здобувачів вищої освіти до ефективної комунікації в багатомовному та полікультурному суспільстві, переосмислення їхньої професійної підготовки в межах інтегративної парадигми стає актуальним питанням [1].

Ця проблематика є особливо важливою в контексті поточних реформ у системі вищої освіти України, які наголошують на важливості компетентнісного навчання, міждисциплінарних методологій та цифрової трансформації. Інтеграція знань з різних галузей – лінгвістики, літератури, педагогіки, психології та інформаційних технологій – підвищує ефективність професійної підготовки та наближає її до світових тенденцій в освіті.

Водночас реалізація інтегративного підходу в українських закладах вищої освіти стикається з низкою викликів, серед яких: застарілі освітні програми, недостатнє методичне забезпечення та обмеженість технологічних ресурсів для змішаного та цифрового навчання. Вирішення цих проблем вимагає системної трансформації освітніх програм, розробки інноваційних методів викладання та сприяння міждисциплінарній співпраці між викладачами.

Сприяючи розвитку інтегративного середовища, заклади вищої освіти можуть значно підвищити якість підготовки вчителів-філологів, забезпечивши випускників аналітичними, комунікативними та педагогічними навичками, необхідними в сучасному освітньому контексті. Перехід до інтегративної

моделі не лише підвищить академічні та професійні компетенції майбутніх педагогів, а й сприятиме загальному розвитку філологічної освіти в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні наукові дослідження з теми інтегративного підходу у професійній підготовці вчителів-філологів засвідчують його значний вплив на формування фахових і особистісних компетентностей майбутніх педагогів.

Так, дослідниця І. Шингоф [2] аналізує культуру професійного саморозвитку вчителя-філолога у контексті інтеграції в післядипломній педагогічній освіті. Авторка наголошує, що інтегративний підхід сприяє формуванню здатності педагога до постійного вдосконалення та забезпечує ефективне професійне зростання.

Авторський колектив С. Калаур, Н. Лупак, Г. Генсерук, Л. Бобик, А. Баньковський та Т. Солонинка [3] розглядає естетичну компетентність майбутніх педагогів як важливий компонент професійної підготовки. Вони наголошують, що естетична компетентність сприяє гармонізації особистісного розвитку та формуванню педагогічної майстерності, що є важливим елементом інтегративного підходу.

Науковці І. Ветрова, С. Потапчук та О. Верьовкіна [4] досліджують проблему формування вміння планувати урок англійської мови, акцентуючи увагу на інтеграції методичних підходів до процесу підготовки майбутніх філологів. Вони доводять, що використання сучасних технологій та інноваційних методик сприяє підвищенню ефективності викладання та забезпечує комплексність педагогічної діяльності.

Дослідниця С. Г. Мельниченко [5] розглядає питання впровадження цілей сталого розвитку до освітнього процесу України. Авторка підкреслює важливість інтеграції принципів сталого розвитку до професійної підготовки

педагогів, що сприяє формуванню екологічної, соціальної та економічної відповідальності в їхній діяльності.

Науковиця Л. Довгань [6] аналізує сучасні тенденції професійної підготовки майбутніх філологів-перекладачів, акцентуючи увагу на поєднанні традиційних і сучасних методів навчання. Авторка наголошує на важливості практико-орієнтованого підходу, що сприяє розвитку міжкультурної комунікації та професійних навичок майбутніх фахівців.

Автори І. Кабаченко та Ю. Артеменко [7] досліджують концептуальні засади формування мовної особистості майбутніх філологів-перекладачів. Вони підкреслюють, що інтегративний підхід до навчання мов сприяє формуванню високого рівня мовної компетентності, що є необхідною складовою професійної діяльності філологів.

Дослідниця Р. С. Дружененко [8] акцентує увагу на використанні професійно орієнтованих навчальних ситуацій у процесі підготовки майбутніх учителів-філологів. Авторка зазначає, що такий підхід сприяє ефективному засвоєнню методики викладання української мови та готує студентів до успішної виробничої практики.

Виділення невирішених частин загальної проблеми. Незважаючи на зростання уваги до інтегративного підходу в освіті, його вплив на якість професійної підготовки вчителів-філологів у закладах вищої освіти України залишається недостатньо дослідженим, зокрема щодо формування міждисциплінарних зв'язків та практикоорієнтованого навчання. Недостатньо вивченими залишаються питання взаємодії теоретичних і практичних компонентів навчального процесу, а також роль комунікативних і дослідницьких навичок у професійній підготовці майбутніх педагогів-філологів.

Статтю присвячено аналізу цих аспектів, окресленню методичних підходів до їх реалізації та виявленню потенціалу інтегративного підходу для підвищення ефективності підготовки вчителів-філологів в умовах сучасних освітніх трансформацій.

Формулювання цілей статті. Метою дослідження є аналіз впливу інтегративного підходу на якість професійної підготовки вчителів-філологів, розкриття його потенціалу щодо посилення міждисциплінарних зв'язків, розвитку комунікативних та дослідницьких навичок, забезпечення інтеграції теоретичної та практичної складових.

Відповідно до мети було поставлено і вирішено такі завдання: проаналізувати концептуальні засади інтегративного підходу у професійній підготовці вчителів-філологів; визначити його роль у формуванні міждисциплінарних зв'язків та комплексного бачення освітнього матеріалу; дослідити вплив інтеграції теоретичних і практичних компонентів на якість педагогічної підготовки; виявити значення комунікативних і дослідницьких навичок як ключових компетентностей майбутнього фахівця; окреслити перспективи вдосконалення інтегративного підходу у закладах вищої освіти України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інтегративний підхід у системі вищої філологічної освіти ґрунтується на ідеї поєднання різних освітніх дисциплін, методичних стратегій і практичного досвіду для створення цілісного і багатовимірного освітнього середовища для майбутніх учителів філологічних спеціальностей. Цей підхід базується на концепції, що вивчення мови, літератури та культурних явищ не може здійснюватися ізольовано, а має розглядатися як взаємопов'язані елементи єдиного освітнього простору. Сутність інтеграції у філологічній освіті полягає в подоланні роздробленості

знань і сприянні розвитку комплексних професійних компетентностей, що охоплюють лінгвістичні, літературознавчі, методичні, психологічні та педагогічні аспекти [9, с. 31].

Концептуальні засади такого підходу ґрунтуються на міждисциплінарному синтезі, що дозволяє сформувати єдину систему знань і вмінь, необхідних майбутньому філологу.

Теоретичним підґрунтям інтеграції є праці науковців у галузі лінгвістики, літературознавства, педагогіки, психології, когнітивних наук. Інтеграція розглядається не лише як взаємодія різних дисциплін, а й як спосіб організації освітнього процесу, що забезпечує єдність теоретичних знань і практичного застосування. У зв'язку з цим важливо враховувати функціональну роль мови як засобу комунікації та культури, що зумовлює необхідність інтегрованого вивчення лінгвістичних, літературознавчих і методологічних дисциплін. До концептуальних засад інтегративного підходу належать також персоналізація освіти, адаптивність до потреб учнів, розвиток критичного і творчого мислення. Методологічні підходи до реалізації інтеграції у вищій філологічній освіті є різноманітними і залежать від конкретних цілей навчання.

Одним із ключових є міждисциплінарний підхід, який передбачає синтез знань із різних дисциплін для розв'язання комплексних педагогічних проблем. Цей підхід сприяє кращому розумінню взаємозв'язків між мовою та літературою, історією та культурою, теорією та практикою.

Компетентнісний підхід є ще однією важливою методологічною стратегією, оскільки зосереджується на формуванні професійних компетентностей, необхідних для успішної педагогічної діяльності. Цей підхід

наголошує не лише на накопиченні знань, а й на вмінні застосовувати їх у реальних освітніх умовах.

Контекстний підхід відіграє значну роль в інтеграції знань, оскільки забезпечує навчання в ситуаціях, максимально наближених до професійної діяльності. Завдяки використанню сценаріїв з реального життя, аналізу конкретних ситуацій та розв'язанню проблемних завдань здобувачі вищої освіти розвивають уміння застосовувати теоретичні знання в різних комунікативних та педагогічних контекстах.

Проблемний підхід також активно використовується в інтегративній освіті, оскільки він стимулює самостійну пізнавальну діяльність і розвиває вміння аналізувати та синтезувати інформацію з різних джерел.

Проектне навчання, яке передбачає роботу над міждисциплінарними завданнями, сприяє розвитку дослідницьких навичок та заохочує до співпраці здобувачів вищої освіти. Поєднання цих методологічних підходів забезпечує формування цілісної системи знань і вмінь, необхідних сучасному вчителю-філологу.

Досвід упровадження інтеграції до підготовки вчителів філологічних спеціальностей демонструє її ефективність у підвищенні якості освіти. Багато закладів вищої освіти запровадили інтегровані освітні плани, які об'єднують лінгвістичну, літературознавчу та педагогічну підготовку в єдину освітню траєкторію. Це дозволяє здобувачам вищої освіти сприймати філологію як динамічну та багатогранну дисципліну, що вимагає як теоретичних знань, так і практичних навичок.

Одним з успішних прикладів інтеграції є впровадження до філологічної освіти сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. Цифрові інструменти та онлайн-ресурси сприяють міждисциплінарній взаємодії та

надають доступ до різних лінгвістичних і літературознавчих матеріалів, розширюючи аналітичні та дослідницькі можливості здобувачів вищої освіти. Іншим важливим аспектом інтеграції є поєднання теоретичної та практичної підготовки через стажування, інтерактивні воркшопи та педагогічні експерименти. Ці види діяльності допомагають майбутнім вчителям застосовувати теоретичні знання в реальних освітніх умовах, підвищуючи їхню професійну компетентність [10, с. 19].

Підтримка дослідницької діяльності протягом навчання також відіграє важливу роль, оскільки заохочує здобувачів вищої освіти розглядати сучасні лінгвістичні та літературознавчі проблеми, аналізувати тексти з різних точок зору та розробляти власні методологічні підходи.

Міжнародна співпраця та програми академічної мобільності значно сприяють інтеграції філологічної освіти, надаючи здобувачам вищої освіти можливість взаємодіяти з різними мовними та культурними середовищами. Обмін ідеями та досвідом із зарубіжними науковцями й освітянами збагачує світогляд здобувачів вищої освіти і покращує їхнє розуміння світових тенденцій у філологічних студіях. Результати інтеграції різних дисциплін, методів викладання та дослідницьких підходів підтверджують, що така стратегія підвищує мотивацію здобувачів, їхнє критичне мислення та здатність орієнтуватися в проблемах сучасної філології та освіти.

Підсумовуючи все вищенаведене, варто зазначити, що теоретичні засади інтегративного підходу у вищій філологічній освіті ґрунтуються на ідеї міждисциплінарного синтезу, єдності теоретичної та практичної підготовки, використанні інноваційних методологічних стратегій. Реалізація цього підходу вимагає переходу від традиційного предметно-орієнтованого освітнього процесу до більш гнучкої та цілісної моделі, яка сприяє

формуванню всебічних професійних компетенцій. Накопичений досвід інтеграції різних дисциплін і методів навчання до філологічної освіти свідчить про її потенціал для підвищення якості підготовки майбутніх педагогів до викликів сучасної лінгвістичної та літературознавчої науки.

Інтегративний підхід суттєво впливає на професійний розвиток майбутніх учителів-філологів, забезпечуючи формування міждисциплінарних зв'язків, розвиток комунікативної та дослідницької компетентностей, ґрунтовність теоретичної та практичної підготовки. Такий підхід має на меті подолання обмеженості традиційних дисциплінарних меж і забезпечує цілісне бачення освітнього матеріалу, дозволяючи майбутнім учителям сприймати мовні та літературні явища в ширшому культурно-історичному та методологічному контексті. Міждисциплінарний характер філологічної освіти вимагає динамічної взаємодії різних галузей, як-от лінгвістика, літературознавство, педагогіка, психологія, цифрові гуманітарні науки, які сприяють формуванню всебічно розвиненого фахівця, здатного ефективно викладати мову і літературу в різноманітних освітніх середовищах.

Вивчення філології традиційно передбачає кілька вимірів, зокрема лінгвістичні структури, літературознавчий аналіз, культурну інтерпретацію та педагогічну методологію. Інтеграція цих сфер допомагає здобувачам вищої освіти сформувати ґрунтовне усвідомлення того, як мова та література функціонують у різних історичних, соціальних та комунікативних контекстах. Таке поєднання сприяє розвитку здатності синтезувати знання з різних дисциплін, роблячи процес навчання більш змістовним і застосовним до реальних сценаріїв викладання. Наприклад, аналіз літературних текстів збагачується, коли поєднується з лінгвостилістичним аналізом, історичним

контекстом та психологічним розумінням розвитку персонажів і розповідних конструкцій.

Водночас викладання мови стає ефективнішим за підтримки знань із психолінгвістики, дискурс-аналізу та міжкультурної комунікації, які дозволяють студентам розвивають системний підхід до вирішення проблем та адаптуватися до мінливих вимог освітнього середовища, створюючи інноваційні стратегії викладання.

Розвиток комунікативних навичок відіграє важливу роль у професійному зростанні майбутніх учителів-філологів, оскільки це допомагає їм ефективно взаємодіяти зі здобувачами вищої освіти, колегами та академічними спільнотами. Комунікативна компетентність охоплює не лише володіння усним і писемним мовленням, а й уміння зрозуміло доносити складну інформацію, брати участь у дискусіях та застосовувати риторичні стратегії, доречні для різних аудиторій.

Інтегративний підхід підтримує розвиток цих навичок шляхом упровадження інтерактивних методів навчання (дебати, круглі столи та проєктне навчання), які вимагають від учнів послідовного та переконливого формулювання своїх думок. Інтеграція дослідницької діяльності до освітнього процесу зміцнює аналітичні та пізнавальні здібності учнів.

Проведення лінгвістичних чи літературознавчих досліджень заохочує критичне мислення, розвиває допитливість та вміння інтерпретувати й оцінювати різноманітні джерела інформації. Майбутні вчителі мають вміти застосовувати результати досліджень у своїй педагогічній практиці, розробляючи освітні програми, добираючи відповідні навчальні матеріали та оцінюючи прогрес учнів.

Участь у міждисциплінарних дослідницьких проєктах розвиває у здобувачів вищої освіти методологічну гнучкість, вчить їх використовувати різні аналітичні рамки та інтегрувати теоретичні знання з емпіричними даними. Такі навички дуже актуальні в сучасній філологічній освіті, де кордони між дисциплінами стають дедалі мінливішими, а викладачі мають бути готовими розглядати складні питання, пов'язані з мовою та літературою, з різних точок зору.

Ключовим компонентом інтегративного підходу є поєднання теоретичної та практичної підготовки, що забезпечує набуття майбутніми вчителями не лише концептуальних знань, а й навичок, необхідних для ефективного викладання.

Традиційну філологічну освіту часто критикують за зосередженість на абстрактних теоретичних конструкціях без достатнього акценту на їхньому практичному застосуванні. Інтегративний підхід спрямований на вирішення цього дисбалансу шляхом впровадження практичного досвіду до освітньої програми вже на ранніх етапах підготовки вчителів. Цього можна досягти за допомогою педагогічних стажувань, сесій мікровикладання, семінарів з планування уроків та використання цифрових технологій для педагогічних симуляцій. Беручи участь у реальному або змодельованому досвіді викладання, здобувачі вищої освіти вдосконалюють свої методологічні підходи, експериментують з різними методиками викладання та отримують конструктивний зворотній зв'язок від наставників і колег. Інтеграція теорії та практики також сприяє розвитку рефлексії, дозволяючи майбутнім вчителям критично оцінювати власні стратегії викладання та адаптувати їх до потреб різних груп учнів [11].

Ефективність інтегративного підходу у професійному розвитку можна проілюструвати на прикладі аналізу ключових компетентностей, які розвиваються завдяки цій освітній стратегії.

У табл. 1 представлено порівняльні дані щодо впливу традиційного та інтегративного підходів на різні професійні компетентності майбутніх учителів-філологів.

Таблиця 1

Вплив традиційного та інтегративного підходу до розвитку компетентностей

Компетентність	Традиційний підхід	Інтегративний підхід
Міждисциплінарні знання	Фрагментарне розуміння лінгвістичних і літературознавчих дисциплін	Цілісне сприйняття мови, літератури та педагогіки
Комунікативні навички	Обмежуються теоретичними дискусіями та стандартними завданнями	Розвиваються через інтерактивні види діяльності та публічні виступи
Дослідницька компетентність	Зосередженість на ізольованих академічних проєктах без реального застосування	Прикладні дослідження інтегровані до педагогічної практики
Практичні навички викладання	Набуваються лише на пізніх етапах навчання	Розвиваються безперервно через симуляції, стажування та рефлексивну практику
Адаптивність до інновацій	Обмежений доступ до сучасних методик викладання	Акцент на цифрові інструменти, міждисциплінарні дослідження та гнучкі педагогічні моделі

Джерело: систематизовано авторами за [10 – 11]

Удосконалення професійної підготовки вчителів-філологів на основі інтегративного підходу є одним із ключових напрямів модернізації вищої освіти. Необхідність комплексного переосмислення системи підготовки фахівців зумовлена зростанням вимог до професійних компетенцій,

розширенням міждисциплінарних зв'язків, упровадженням інноваційних освітніх технологій. Інтегративний підхід дозволяє подолати обмеження традиційного предметно-орієнтованого навчання шляхом створення цілісного освітнього простору, де органічно поєднуються теоретичні знання, дослідницькі навички та практичні компетенції. У контексті сучасної філологічної освіти це реалізується через синтез лінгвістичних, літературознавчих, культурологічних і педагогічних знань, а також через використання передових методичних і технологічних засобів, що розширюють можливості професійної підготовки.

Інноваційні освітні технології відіграють вирішальну роль у реалізації інтегративного підходу, надають нові можливості для організації освітнього процесу та поглиблення професійних компетентностей здобувачів вищої освіти.

Цифрові технології, інструменти на основі штучного інтелекту, онлайн-платформи та віртуальні тренажери все активніше використовуються у філологічній освіті для підвищення ефективності викладання та залучення студентів до самостійної пізнавальної діяльності. Використання онлайн-корпусів, електронних словників, програм автоматизованого аналізу текстів та цифрових архівів дозволяє майбутнім учителям розвивати аналітичні навички та працювати з автентичними мовними та літературними матеріалами.

Застосування змішаного навчання, яке поєднує традиційні аудиторні заняття з використанням онлайн-ресурсів, дає можливість оптимізувати освітній процес, забезпечуючи більшу гнучкість і доступність [12, с. 51 - 52].

Інтерактивні технології, зокрема гейміфікація, доповнена реальність, мультимедійні презентації, сприяють розвитку творчого мислення та комунікативних компетенцій. Інтеграція штучного інтелекту до філологічної

освіти відкриває нові перспективи для персоналізованого навчання, автоматизованого оцінювання та розробки адаптивних освітніх програм, що враховують індивідуальні потреби здобувачів вищої освіти. Поєднання цих технологій з традиційними методами навчання дозволяє створити освітнє середовище, яке сприяє розвитку критичного мислення, міждисциплінарної взаємодії та практичному застосуванню набутих знань.

Міждисциплінарна взаємодія у підготовці вчителів-філологів є однією з ключових складових інтегративного підходу, оскільки забезпечує синтез знань з різних галузей і готує майбутніх педагогів до роботи в складних освітніх умовах. Перетин філології з психологією, педагогікою, культурологією, філософією та інформаційними технологіями розширює методологічні та дослідницькі горизонти здобувачів вищої освіти, дозволяючи їм розвивати поглиблене знання мови та літератури як багатовимірних явищ. Інтеграція педагогічних і психологічних дисциплін до філологічних освітніх планів дозволяє майбутнім учителям оволодіти сучасними стратегіями викладання, зрозуміти когнітивні механізми засвоєння мови та ефективно організувати освітній процес. Співпраця з різногалузевими фахівцями сприяє розвитку міждисциплінарних дослідницьких проєктів, які збагачують філологічні студії новими методами та теоретичними перспективами.

Реалізація спільних освітніх програм, де здобувачі-філологи вивчають курси з цифрової гуманітаристики, психолінгвістики, медієвістики чи комп'ютерної лінгвістики, підвищує їхню професійну мобільність та адаптивність до змін на ринку праці. Міждисциплінарні проєкти, проблемно-орієнтоване навчання та спільна дослідницька робота готують здобувачів вищої освіти до реальних професійних викликів, розвиваючи їхню здатність інтегрувати різні типи знань у викладацькій та дослідницькій діяльності [13].

Попри очевидні переваги інтегративного підходу, його впровадження до українських закладів вищої освіти стикається з низкою проблем, які необхідно вирішити для забезпечення його ефективного розвитку.

Однією з основних проблем є інертність традиційних академічних структур, які нерідко залишаються орієнтованими на вузькоспеціалізовану підготовку і не підтримують повною мірою міждисциплінарні ініціативи. Необхідність модернізації освітніх планів, введення нових дисциплін, адаптації методологічних підходів вимагає значних інституційних змін та переосмислення освітніх стратегій.

Проблема недостатнього матеріально-технічного забезпечення, зокрема доступу до сучасних цифрових інструментів, онлайн-платформ та інтерактивних освітніх середовищ, також перешкоджає повному впровадженню інноваційних освітніх технологій.

Важливою проблемою залишається відсутність системних програм професійного розвитку для викладачів закладів вищої освіти, які б допомогли їм набути необхідних компетенцій для роботи в інтегративному середовищі.

Іншим викликом є недостатній рівень координації між різними освітніми дисциплінами, що може призвести до фрагментації знань, а не до їхньої справжньої інтеграції. Подолання цих викликів потребує комплексної стратегії, спрямованої на розробку нових освітніх стандартів, посилення міждисциплінарної співпраці та підтримку досліджень у сфері інтегративного навчання.

Перспективи реалізації інтегративного підходу залежать від здатності українських закладів вищої освіти адаптуватися до сучасних тенденцій та активно впроваджувати інноваційні педагогічні стратегії.

Перехід до компетентнісного навчання, що акцентує увагу на формуванні професійних, комунікативних та дослідницьких навичок, сприятиме інтеграції різних предметних галузей та забезпечить практичну спрямованість філологічної освіти.

Посилення міжнародного співробітництва, участь у світових академічних мережах, залучення до спільних дослідницьких проєктів із зарубіжними закладами вищої освіти сприятиме розвитку міждисциплінарних програм та запозиченню кращих навчальних практик [14].

Розширення використання цифрових технологій, зокрема штучного інтелекту, аналізу великих даних та віртуальних освітніх середовищ, підвищить ефективність філологічної освіти та надасть студентам доступ до новітніх дослідницьких ресурсів.

Запровадження модульних навчальних планів, де здобувачі вищої освіти можуть обирати курси з різних галузей і вибудовувати власні освітні траєкторії, сприятиме персоналізації навчання та формуванню широкого професійного профілю [15].

Збільшення фінансування наукових досліджень та створення умов для міждисциплінарної співпраці стимулюватиме появу нових методологічних підходів, які сприятимуть подальшій інтеграції філологічної освіти. Поєднання цих факторів забезпечить успішну реалізацію інтегративного підходу та підвищить якість підготовки майбутніх учителів-філологів.

Порівняльний аналіз традиційного та інтегративного підходів до професійної підготовки вчителів-філологів дозволяє виокремити ключові відмінності в освітніх стратегіях та очікуваних результатах освіти. У табл. 2 представлено основні відмінності між цими двома моделями.

Таблиця 2

Відмінності традиційного та інтегративного підходу до освіти

Аспект	Традиційний підхід	Інтегративний підхід
Організація навчання	Предметно-орієнтоване, фрагментарне знання	Міждисциплінарні, цілісні знання
Використання освітніх технологій	Обмеження традиційними методами	Активне використання цифрових та інтерактивних інструментів
Розвиток міждисциплінарних навичок	Мінімальна міждисциплінарна взаємодія	Акцент на міждисциплінарні дослідження
Практична підготовка	Обмежена педагогічна практика	Постійна інтеграція теорії та практики
Адаптивність до освітніх інновацій	Повільна адаптація до змін	Динамічна інтеграція нових методів

Джерело: систематизовано авторами за [14 – 16]

Перехід до інтегративної моделі філологічної освіти сприятиме формуванню висококваліфікованих фахівців, здатних відповідати на запити сучасної освіти, застосовувати міждисциплінарні знання у викладанні, використовувати інноваційні технології для активізації освітнього процесу.

Висновки. У результаті проведеного дослідження доведено, що інтегративний підхід значно підвищує якість професійної підготовки майбутніх вчителів-філологів, оскільки забезпечує системне засвоєння знань, сприяє формуванню міждисциплінарних зв'язків та розширює можливості практичного застосування теоретичних концепцій. Завдяки інтеграції лінгвістичних, літературознавчих, педагогічних і психологічних компонентів майбутні педагоги набувають цілісного бачення навчального процесу, що дозволяє їм ефективніше адаптувати освітній матеріал до потреб учнів.

Важливим чинником покращення професійної підготовки є розвиток комунікативних і дослідницьких навичок, які формуються у процесі міждисциплінарної взаємодії, використання інтерактивних методик та

залучення цифрових технологій до навчального процесу. Інтеграція теоретичних і практичних складових у навчання дозволяє майбутнім учителям не лише засвоювати фахові знання, а й застосовувати їх у реальних педагогічних ситуаціях, що суттєво підвищує їхню готовність до професійної діяльності.

Незважаючи на позитивний вплив інтегративного підходу, його реалізація у закладах вищої освіти України потребує подальшого вдосконалення, зокрема шляхом оновлення освітніх програм та інфраструктури, підвищення рівня міждисциплінарної взаємодії та розширення можливостей для практичного навчання студентів. Використання сучасних освітніх технологій, розвиток міжнародної співпраці та створення інтегрованих навчальних курсів сприятимуть поглибленню професійної підготовки вчителів-філологів та підвищенню їхньої конкурентоспроможності на ринку праці.

Подальші наукові дослідження можуть бути спрямовані на розробку ефективних методичних моделей упровадження інтегративного підходу до навчального процесу, оцінку його впливу на якість педагогічної діяльності випускників та аналіз світового досвіду інтеграції різних освітніх галузей до філологічної підготовки.

Список використаних джерел

1. Сафарян С. І., Сафарян Ю. В. Розвиток медіативних умінь та кроскультурних навичок учителя-філолога у системі післядипломної освіти. *Наука і техніка сьогодні*. 2025. № 2. С. 909 - 920. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2025-2\(43\)-909-920](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2025-2(43)-909-920).

2. Шингоф І. Культура професійного саморозвитку вчителя-філолога засобами інтеграції в післядипломній педагогічній освіті. *Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти*. 2021. Т. 1, № 14. С. 133-146. DOI: <https://doi.org/10.31865/2414-9292.14.2021.236460>.
3. Калаур С., Лупак Н., Генсерук Г., Бобик Л., Баньковський А., Солонинка Т. Естетична компетентність майбутніх педагогів як об'єкт науково-педагогічного аналізу. *Молодь і ринок*. 2024. № 2 (222). С. 86-91. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2024.300091>.
4. Ветрова І., Потапчук С., Верьовкіна О. Проблема формування вміння планувати урок англійської мови. *Інноватика у вихованні*. 2023. № 17. С. 183-194. DOI: <https://doi.org/10.35619/iiu.v1i17.547>.
5. Мельниченко С. Г. Дослідження сучасного стану, проблем та перспектив впровадження цілей сталого розвитку в освітній процес в Україні. *Ціннісно-орієнтований підхід в освіті і виклики євроінтеграції*: матеріали III всеукр. наук.-метод. конф. з міжнародною участю. Суми: Сумський державний університет, 2022. С. 143-146.
6. Довгань Л. Сучасні підходи та тенденції професійної підготовки майбутніх філологів-перекладачів у системі вищої освіти. *Modern information technologies and innovation methodologies of education in professional training methodology Theory Experience Problems*. 2023. № 69. С. 152-163. DOI: <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2023-69-152-163>.
7. Кабаченко І., Артеменко Ю. Концептуальні засади формування мовної особистості майбутніх філологів-перекладачів. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Філологія*. 2024. № 3 (13). С. 33-37. DOI: <https://doi.org/10.32689/maup.philol.2024.3.4>.

8. Дружененко Р. С. Професійно орієнтовані навчальні ситуації на заняттях із методики викладання української мови як передумова успішної виробничої практики майбутнього вчителя-філолога. *Витоки педагогічної майстерності. Серія: Педагогічні науки*. 2024. № 34. С. 56-62. DOI: <https://doi.org/10.33989/2075-146X.2024.34.317983>.

9. Вашкевич В. Особливості мовної підготовки педагогів в європейському просторі освіти. *Humanities Studies*. 2025. № 22 (99). С. 26-33. DOI: <https://doi.org/10.32782/hst-2025-22-99-03>.

10. Волкова Л., Чорна А. Психологічна готовність студентів-філологів до опанування навичок іншомовного спілкування в контексті їх майбутньої професійної діяльності. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Серія: Філологія*. 2024. № 4 (14). С. 17-22. DOI: <https://doi.org/10.32689/maup.philol.2024.4.3>.

11. Hurskaya V. Virtual environments as a means of enhancing the efficiency of english language teaching for learners. *Академічні візії*. 2022. № 13. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/1507> (дата звернення: 01.02.2025).

12. Коломієць І. Інноваційні педагогічні технології у лінгвістичній підготовці майбутніх учителів-філологів: стан і перспективи впровадження. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 2023. Вип. 2 (28). С. 48-54. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/probl_sych_vchutela/2023/2/8.pdf (дата звернення: 01.02.2025).

13. Корольова Н. Л., Лимаренко О. А. Розроблення та реалізація моделей дистанційного навчання для підготовки фахівців лінгвістів: інновації та виклики. *Академічні візії*. 2023. № 21. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/464> (дата звернення: 01.02.2025).

14. Гончарук В. А. Адаптація інноваційних технологій у традиційному освітньому середовищі: виклики та перспективи. *Педагогічна Академія: наукові записки*. 2024. № 4. DOI: <https://doi.org/10.57125/pedacademy.2024.03.29.02>.

15. Кобися А. П., Куцак Л. В., Шевчук І. В. Інтерактивні технології віртуальної реальності для підвищення мотивації здобувачів освіти. *Педагогічна Академія: наукові записки*. 2025. № 16. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14961960>.

16. Сисоліна Н. П., Кононенко Л. В., Сисоліна І. П., Кононенко С. О., Чумаченко О. С. Підходи до оптимізації методики викладання здобувачам вищої освіти за другим (магістерським) рівнем в сучасних умовах. *Вісник науки та освіти*. 2022. № 2 (2). С. 213 – 225. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2022-2\(2\)-213-225](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2022-2(2)-213-225).